

44 φόβους, η συγγραφέας και δημοσιογράφος Σβετλάνα Αλεξάντροβα Αλεξίεβιτς ταξίδεψε δύο μόλις χρόν ...

Media: LIFO Page: 44 Published at: 17-03-2022
Author: Surface: 315.63 cm² Circulation: 0
Subjects:

λέσχη ανάγνωσης

44

ΣΒΕΤΛΑΝΑ ΑΛΕΞΙΕΒΙΤΣ
Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΔΕΝ ΕΧΕΙ ΠΡΟΣΩΠΟ ΓΥΝΑΙΚΑΣ
ΜΤΦΡ.: ΕΛΕΝΗ ΗΠΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΤΑΚΗ

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ ΤΗΣ ΑΠΑΓΟΡΕΥΤΗΚΑΝ ΑΠΟ ΝΩΡΙΣ ΣΤΗ ΡΩΣΙΑ, το όνομά της συνιστά ακόμα και σήμερα απειλή για τα χρόνια μυθεύματα της άλλοτε πανίσχυρης ΕΣΣΔ, το σθένος της ανίκητο. Αψηφώντας όλους τους κινδύνους και τους φόβους, η συγγραφέας και δημοσιογράφος Σβετλάνα Αλεξάντροβα Αλεξίεβιτς ταξίδεψε δύο μόλις χρόνια μετά το ατύχημα στο Τσερνόμπιλ στην κωμόπολη Πριπιάτ, μίλησε με τους κατοίκους και κατέγραψε τις προφορικές μαρτυρίες σε ένα συγκλονιστικό βιβλίο με το όνομα που τρόμαξε τον πλανήτη (το Τσερνόμπιλ έγινε και σειρά με μεγάλη επιτυχία). Ήταν σαφές ότι για πρώτη φορά οι άνθρωποι της χώρας της –η μητέρα της ήταν Ουκρανή και ο πατέρας της Δευκορώσος– αποκτούσαν όχι μόνο φωνή αλλά και συνείδηση του ότι η άλλοτε πανίσχυρη Σοβιετία δεν ήταν αυτή που πίστευαν, ότι τους είχε εκθέσει εν αγνοία τους μαζικά στον θάνατο. Μετά το ατύχημα του Τσερνόμπιλ η σοβιετική μηχανή, που οι πολίτες της θεωρούσαν άτρωτη, είχε διαρραγεί οσοβαρά, ακριβώς όπως ο πυρηνικός αντιδραστήρας, με αποτέλεσμα να επέλθει η αρχή του τέλους για την άλλοτε κραταιά ΕΣΣΔ. Η Αλεξίεβιτς, ως κάτοικος μιας χώρας που ανέκαθεν υπέφερε –πιο γνωστό από τα δεινά είναι ο περίφημος «Κόκκινος Διμός», ο οποίος κυριολεκτικά ξεκλήρισε τον πληθυσμό της-, και σήμερα συντρίβεται από τον Πούτιν, δεν ήθελε να ζει άλλο στο ψέμα και αποφάσισε να δώσει φωνή στους συντοπίτες της και όχι μόνο. Κυρίως στόχος της ήταν να φέρει στην πρώτη γραμμή τους αφανείς ανθρώπους, πρώτα απ' όλα τις γυναίκες, όλες αυτές που πήραν τα όπλα και έδωσαν το αίμα τους για το κοινό καλό, εν προκειμένω στη μάχη κατά των Γερμανών για τη σωτηρία της Ευρώπης. Η γιαγιά της από την πλευρά του πατέρα της σκοτώθηκε πολεμώντας τους Γερμανούς, όπως και ο παππούς της από την πλευρά της μητέρας της, που χάθηκε στο μέτωπο.

Αυτές οι αντάρτισσες είναι που πρωταγωνιστούν στο βιβλίο της *Ο πόλεμος δεν έχει πρόσωπο γυναίκας*, το οποίο περιλαμβάνει αφηγήσεις γυναικών που συμμετείχαν στις μάχες του Β' Παγκοσμίου Πολέμου, μη διστάζοντας να πάρουν στα χέρια τους βαριά πολυβόλα και να μάθουν να πολεμούν σκληρά στην πρώτη γραμμή βουτώντας στη λάσπη, παρά το κρύο και τις κακουχίες. Βγαλμένες από την πλέον σκληρή πραγματικότητα που αποτέλεσε το σκηνικό του περίφημου Πατριωτικού Πολέμου για τους Σοβιετικούς, ήξεραν ότι τότε υπήρχε μόνο ένα σενάριο, αυτό της νίκης. Πολλές, μάλιστα, θυσιάστηκαν, πέφτοντας είτε από εχθρικές σφαίρες είτε από τύφο, ενώ άλλες αναγκάστηκαν να φάνε ακόμα και αρουραίους για να μπορέσουν να κρατηθούν ζωντανές. Όλες όμως περιγράφουν τις στιγμές που συμβαίνουν μπροστά στα μάτια τους –και στα δικά μας-, μετατρέποντας τις αφηγήσεις της Αλεξίεβιτς σε πρώτης γραμμής καταγραφή της πιο οδυνηρής πραγματικότητας. Όπως υπολογίζεται, πάνω από 500.000 γυναίκες έλαβαν μέρος στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και σε διαφορετικές θέσεις, όχι μόνο οι αποκαλούμενες κομσομόλες: πολυβολήτριες, ελεύθερες σκοπεύτριες, αεροπόροι, χειρίστριες βαρέων αντιαεροπορικών και πυροβόλων κ.ά. Είναι αυτές που βοήθησαν την Ευρώπη να αποτινάξει τον ναζιστικό ζυγό και έδωσαν στην Ουκρανή Αλεξίεβιτς το πρώτο μάθημα για το τι σημαίνει να μάχεται κανείς μέχρι τέλους.

**Ο ΠΟΛΕΜΟΣ
ΔΕΝ ΕΧΕΙ
ΠΡΟΣΩΠΟ
ΓΥΝΑΙΚΑΣ**

Η αλήθεια, πάντως, είναι ότι οι περιγραφές στο βιβλίο της σε καμία περίπτωση δεν πολιτικοποιούνται, ούτε έχουν σκοπό να εξωραίσουν το γεγονός της γυναικείας συμμετοχής σε ανδρικές θέσεις, μόνο να φωτίσουν όλες τις πτυχές και να δείξουν όλες τις συγκρούσεις που στοιχειώνουν ακόμα και σήμερα τις μνήμες. Όπως έλεγε και η ίδια για τον εαυτό της, «είμαι συγγραφέας της μνήμης», επιβεβαιώνοντας την υψηλή αποστολή που είχε αναλάβει με τη γραφή της, την οποία περισσότερο έβλεπε ως καθήκον παρά ως υψηλό χάρισμα που αναμφίβολα διαθέτει. Για όλα αυτά βραβεύτηκε το 2015 με το Νόμπελ Λογοτεχνίας, «για το πολυφωνικό δημιουργικό της έργο, μνημείο για τα πάθη και την ανδρεία της εποχής μας». Στόχος της ίδιας, πάντως, δεν ήταν τα βραβεία και οι τιμές, ήθελε απλώς να δει μέσα στις ψυχές, εκεί όπου «ο πόνος δημιουργεί από έναν μικρό άνθρωπο έναν μεγάλο άνθρωπο. Όπου ο άνθρωπος ψηλώνει. Και τότε για μένα παύει να είναι το βουβό και άφαντο προλεταριάτο της Ιστορίας».

ΤΙΝΑ ΜΑΝΔΗΛΑΡΑ